

BM TİCARET VE KALKINMA ÖRGÜTÜ (UNCTAD) HAZİRAN 2026 RAPORUNU YAYINLADI

UNCTAD tarafından yayınlanan rapora göre kritik mineral ticaretinde önemli değişimler yaşanıyor. Raporda öne çıkan başlıklar aşasındaki şekilde sıralanıyor;

- **Kritik enerji dönüşümü minerallerine (CETM'ler) olan talep**, temiz enerji teknolojilerinin yaygınlaşması, elektrifikasyon ve dijitalleşme nedeniyle hızla artmaktadır.
- CETM arzı, değer zincirinin kilit aşamalarında, **özellikle işleme ve rafinasyon faaliyetlerinde, az sayıda ülkede yoğunlaşmıştır.**
- Ticaret politikaları, arz güvenliği, sanayi rekabetçiliği ve dayanıklılığa ilişkin endişelerin etkisiyle, **CETM'ler tedarik zincirlerine erişimi güvence altına almak ve bu zincirlere katılımı sağlamak amacıyla giderek daha fazla kullanılmaktadır.**
- **Ticaret politikalarının önemli bir rol oynadığı yeni uluslararası düzenlemeler ortaya çıkmakta** ve bu durum CETM tedarik zincirlerinin yeniden şekillenmesine yol açmaktadır.
- Kritik mineral kaynaklarına sahip gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasının desteklenmesi ve düşük karbonlu, dijital ekonomiye küresel geçişin başarıyla sürdürülmesi için uluslararası **iş birliğinin güçlendirilmesi ve politika uyumunun artırılması büyük önem taşımaktadır.**

Temiz enerji dönüşümü, kritik minerallere yönelik benzeri görülmemiş bir talep artışını tetiklemektedir.

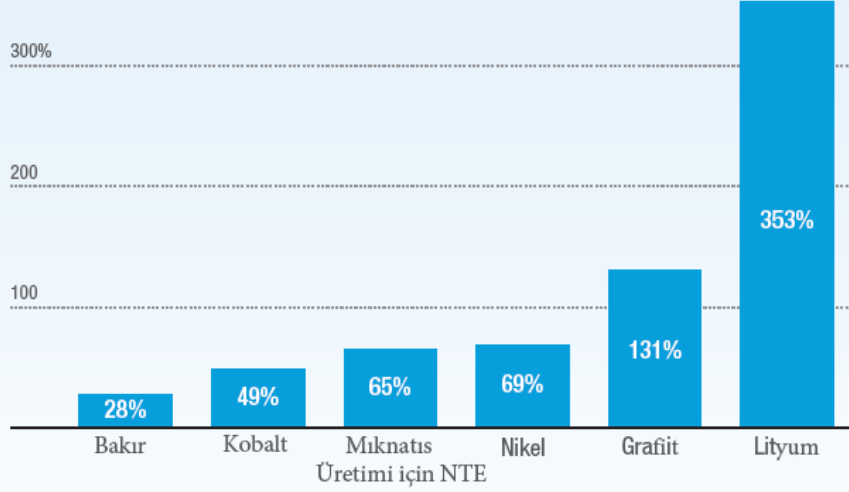
Lityum, kobalt, nikel, bakır ve nadir toprak elementleri dahil olmak üzere kritik enerji dönüşümü mineralleri (CETM'ler), yenilenebilir enerji teknolojileri, batarya depolama ve elektrikli mobilitayı destekleyen düşük karbonlu enerji sistemlerine geçişte vazgeçilmez hale gelmiştir. Dijitalleşme (veri merkezleri, yarı iletkenler ve tüketici elektroniği), savunma, havacılık ve daha geniş sanayi elektrifikasyonu gibi diğer büyüyen sektörler de aynı minerallere dayanmakta ve bu eğilimi daha da güçlendirmektedir. Sonuç olarak, bu durum sürekli bir talep baskısı yaratmaktadır.

Uluslararası Enerji Ajansı, 2024 ile 2040 yılları arasında kritik enerji dönüşümü minerallerine (CETM'ler) olan talepte güçlü bir artış öngörmektedir. En yüksek büyümenin lityum ve grafitte gerçekleşmesi beklenmektedir (Şekil 1).

Şekil 1

Kritik minerallere olan talebin 2040 yılına kadar önemli ölçüde artması beklenmektedir. 2024–2040 döneminde öngörülen talep büyümesi

Kaynak: UN Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) hesaplamaları, Uluslararası Enerji Ajansı verilerine dayanmaktadır. (IEA), Kritik Mineraller Görünümü 2025
Not: Uluslararası Enerji Ajansı'nın Açıklanan Politikalar Senaryosu (STEPS) temel alınmıştır.

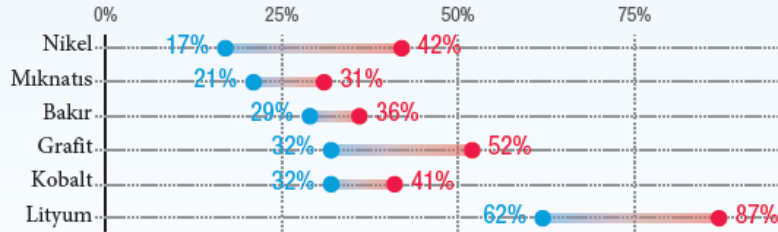
Bununla birlikte, talep artışı sektörler arasında önemli farklılıklar göstermektedir. Temiz enerji teknolojilerinin toplam talep içindeki payının belirgin şekilde yükselmesi beklenmektedir. 2024-2040 döneminde temiz enerji teknolojilerinin nikel talebindeki payının yüzde 17'den yüzde 42'ye, mıknatıs üretiminde kullanılan nadir toprak elementleri talebindeki payının ise yüzde 21'den yüzde 31'e çıkacağı öngörülmektedir (Şekil 2).

Şekil 2

Temiz enerji teknolojileri, kritik mineral talebinden giderek daha büyük bir pay almaktadır.

● 2024 ● 2040

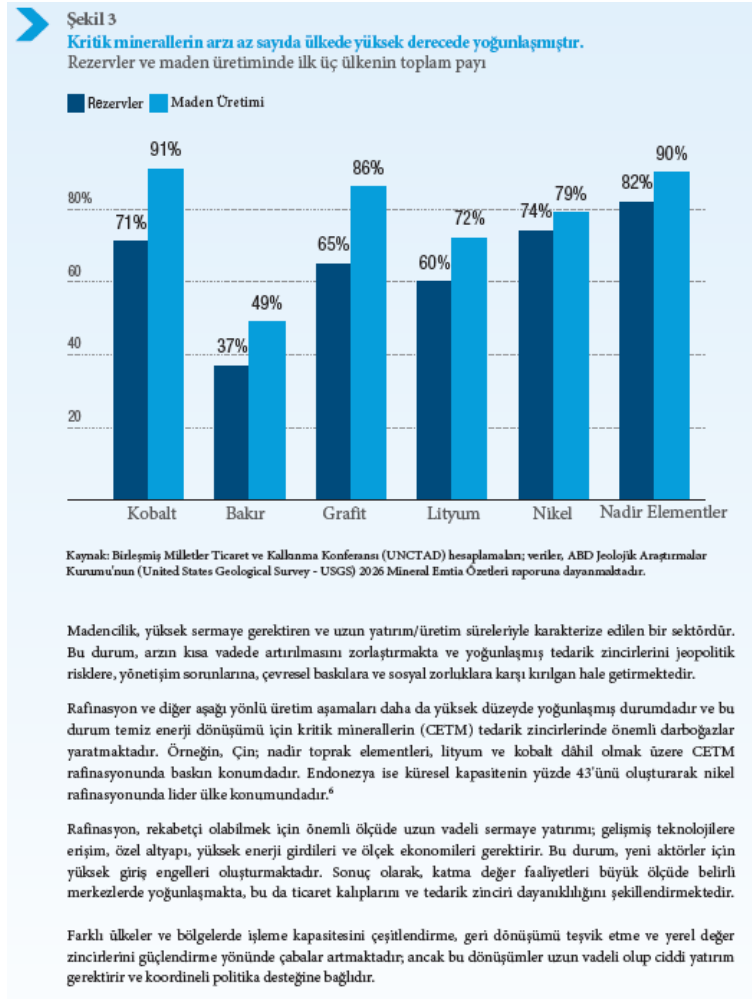
Kaynak: UN Ticaret ve Kalkınma (UNCTAD) hesaplamaları, Uluslararası Enerji Ajansı'nın (IEA) "Critical Minerals Outlook 2025" verilerine dayanmaktadır.

Not: Uluslararası Enerji Ajansı'nın Açıklanan Politikalar Senaryosu (STEPS) temel alınmıştır.

Kritik minerallerin tedarik zincirleri oldukça yoğunlaşmıştır.

Her bir kritik enerji dönüşümü mineralinin (CETM) kendi piyasa koşulları olsa da arz genellikle değer zincirinin her aşamasında—rezervlerden madencilığe, işleme ve rafinasyona kadar—yüksek coğrafi yoğunlaşma göstermekte ve küresel üretim az sayıda ülke tarafından domine edilmektedir.

- Demokratik Kongo Cumhuriyeti, küresel kobalt rezervlerinin %50'sine ve küresel kobalt maden üretiminin %74'üne sahiptir.
- Çin, küresel nadir toprak elementleri üretiminin %69'unu ve doğal grafit madencilığı üretiminin %78'ini gerçekleştirmiştir.
- Endonezya, küresel nikel madeni üretiminin %67'sini gerçekleştirmiştir.
- Avustralya, Şili ve Çin birlikte küresel lityum madeni üretiminin %72'sini gerçekleştirmiştir.

Ayrıca, CETM'lere (temiz enerji dönüşümü için kritik mineraller) bağımlı olan başlıca üretim sektörleri, birkaç hızlı büyüyen ve teknoloji ile enerji yoğun endüstride yoğunlaşmıştır. Bunlar;

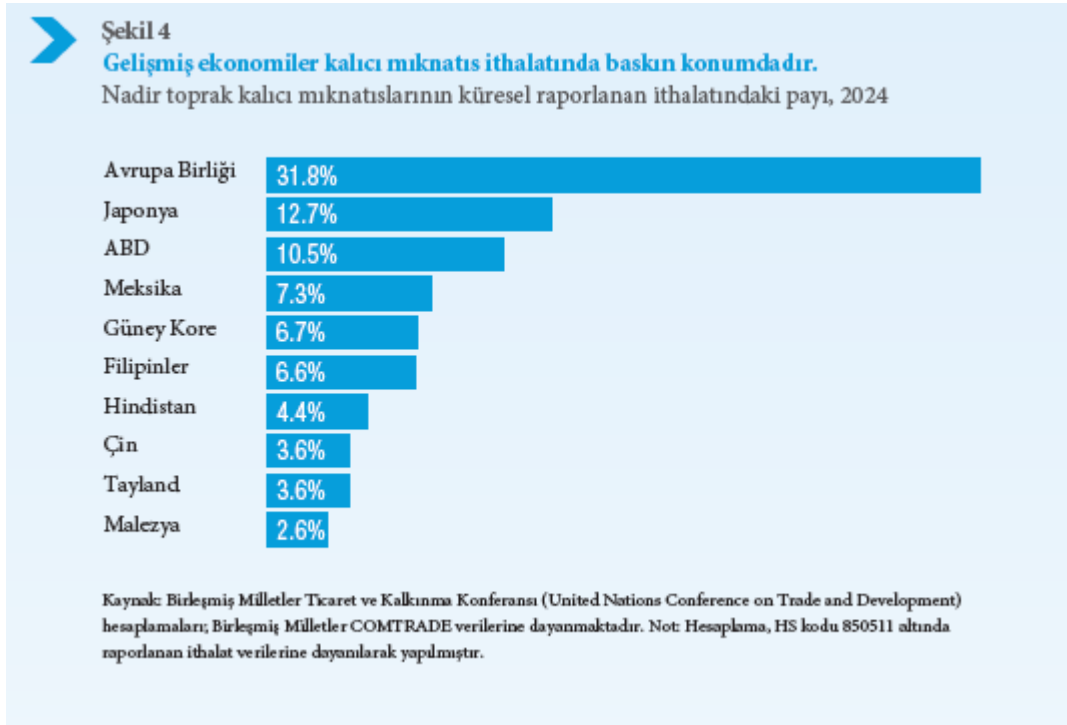
temiz enerji üretimi ve depolama, ulaşım, enerji iletimi ve elektrik altyapısı, elektronik ve dijital teknolojiler (yarı iletkenler dâhil) ile savunma ve havacılık sektörlerini kapsamaktadır.

Bu sektörler yüksek katma değer, teknolojik karmaşıklık ve güçlü üretim ekosistemleriyle bağlantılıdır. Bu nedenle, işleme ve sanayi kapasitesine sahip ülkeler CETM kaynaklı ekonomik faydaların önemli bir bölümünü elde edebilmektedir.

Nadir toprak elementleri içeren yüksek performanslı kalıcı mıknatıslar bu dinamiğin iyi bir örneğidir. Bu mıknatıslar; elektrikli araç tahrik motorları, rüzgâr türbini jeneratörleri ve savunma amaçlı aktüatörler ile elektronik sistemler gibi ileri üretim alanlarında vazgeçilmez girdilerdir.

Nadir toprak kalıcı mıknatıslarının ithalatı, sanayileşmiş ekonomilerde oldukça yoğunlaşmıştır. 2024 yılında üç büyük ithalatçı — Avrupa Birliği, Japonya ve ABD — küresel ithalatın %55'ini gerçekleştirmiştir (Şekil 4).

Bu ekonomiler, ithal ettikleri mıknatısları yüksek katma değerli nihai ürünler üretmek için kullanmaktadır. Bu durum, CETM kaynaklı değerın büyük bölümünün madencilikte değil, işleme ve ileri imalatla oluştuğunu göstermektedir.

Ticaret politikası önlemleri, kritik minerallerin tedarik zincirlerini giderek daha fazla şekillendirmektedir.

Uluslararası ticaret, CETM'lerin ve nadir toprak elementlerinin erişilebilirliğini sağlamada merkezi bir rol oynamaktadır. Cevherler, konsantreler, rafine edilmiş materyaller ve aşağı yönlü bileşenlerin sınır ötesi ticareti, özellikle yüksek teknoloji sektörlerinde, üretimin coğrafi olarak dağılmış aşamalarına erişimi mümkün kılmaktadır ve küresel değer zincirlerinin karmaşıklığını desteklemektedir.

Bu nedenle çoğu ekonomi, CETM ihtiyaçlarını karşılamak için değer zincirinin en az bir aşamasında ithalata bağımlıdır. Bu derin karşılıklı bağımlılık, arz kesintilerine karşı kırılganlığı artırmakta ve tedarik kaynaklarının çeşitlendirilmesi, piyasa şeffaflığının güçlendirilmesi ve uluslararası iş birliğinin artırılmasının önemini vurgulamaktadır. Amaç, açık, istikrarlı, güvenli, şeffaf, kurallara dayalı ve sürdürülebilir bir CETM tedarik yapısının sağlanmasıdır.

Hükümetler, CETM'lere ilişkin ticaret politikalarını giderek yalnızca maliyet verimliliği hedefinin ötesine geçen daha geniş stratejik amaçlarla uyumlu hale getirmektedir. Bu amaçlar arasında özellikle tedarik zinciri dayanıklılığı, ulusal güvenlik ve sanayi rekabet gücü yer almaktadır.

CETM tedarik zincirlerini etkileyen ticaret politikası önlemleri; tarifeler, miktar kısıtlamaları, ihracat vergileri, lisanslama rejimleri, teknik düzenlemeler, yatırım tedbirleri, sübvansiyonlar, ticaret savunma araçları ve güvenlik temelli kontroller gibi çok çeşitli araçları kapsamaktadır.

Bu araçlar, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) disiplinleri kapsamında farklı alanlarda uygulanmakta olup, kritik minerallere erişimi şekillendirmede, katma değer dağılımını etkilemede ve küresel tedarik zincirlerinin dayanıklılığını ya artıran ya da sınırlayan merkezi bir rol oynamaktadır.

CETM piyasalarında ihracat önlemleri giderek artmaktadır.

Kritik enerji dönüşümü minerallerine artan talep karşısında, kritik mineral açısından zengin birçok gelişmekte olan ülke, küresel tedarik zincirlerindeki konumlarını güçlendirmeye ve daha fazla yerel katma değer elde etmeye stratejiler benimsemektedir.

Bu bağlamda, bu ülkelerin birçoğu; stratejik bağımlılıkları azaltmak, aşağı yönlü değer zinciri faaliyetlerinden (işleme ve üretim) daha fazla fayda sağlamak, sanayi gelişimini desteklemek ve istihdam yaratmak amacıyla çeşitli ticaret kısıtlayıcı önlemler uygulamaya başlamıştır. Bu durumun son derece karmaşık yapısından dolayı, tarifelerin Avrupa'da büyüme üzerindeki kesin etkilerini öngörmek şu anda neredeyse imkansızdır. Ancak kesin olan bir şey varsa, o da bir ticaret savaşının herkes için zararlı olacaktır.

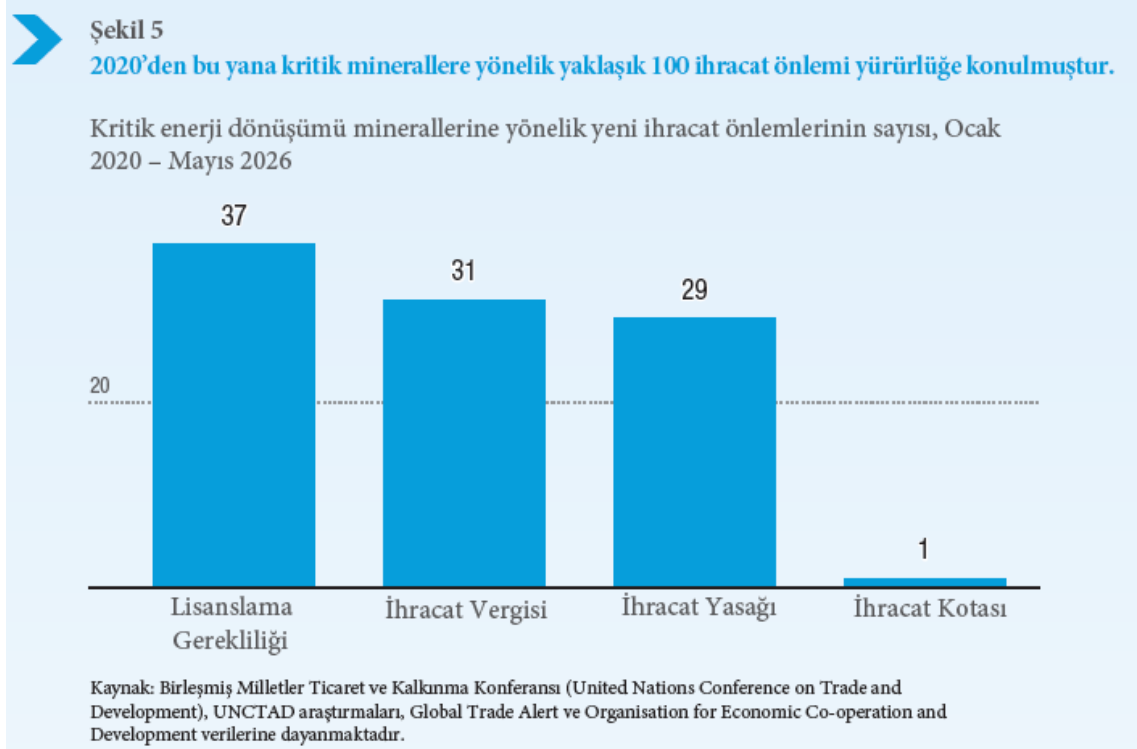
Bu yaklaşım, ülkeler için değer zincirinde yukarı yönlü ilerleme ve uzun süredir devam eden emtia ihracatına bağımlılığı azaltma açısından önemli bir fırsat sunmaktadır.

2020'den bu yana, kritik mineral açısından zengin ülkeler tarafından uygulanan ihracat kısıtlayıcı önlemlerde belirgin bir artış yaşanmıştır. Bu önlemler üç ana kategoriye ayrılmaktadır:

- **Lisanslama gereklilikleri** – ihracat faaliyetlerinin izlenmesini ve kontrolünü güçlendirmek ile ulusal güvenliği korumak amacıyla uygulanmaktadır.
- **İhracat vergileri** – ek kamu geliri elde etmek ve yerli işleme (rafinasyon) faaliyetlerini desteklemek amacıyla uygulanmaktadır.

- **İhracat yasakları** – yerel işleme faaliyetlerini ve katma değerli üretim faaliyetlerinin gelişimini teşvik etmek amacıyla kullanılmaktadır.

Lisanslama gereklilikleri ve ihracat vergileri en yaygın kullanılan önlemler arasındadır (Şekil 5). Ancak son yıllarda, ihracat yasakları ve diğer miktarsal kısıtlamalar gibi daha katı araçlara doğru belirgin bir yönelim gözlemlenmektedir. Buna karşılık, ihracat kotaları daha az sıklıkla kullanılmaktadır.

2020'den bu yana, kritik minerallerin başlıca küresel tedarikçileri CETM'lere yönelik ticareti kısıtlayıcı önlemler uygulamaya başlamıştır. Demokratik Kongo Cumhuriyeti en fazla ihracat önlemi getiren ülke olup (18), onu Çin (16) ve Endonezya (12) izlemektedir. Burundi ve Venezuela ise her biri 8 önlemle yer alırken, Zimbabve 7 önlem uygulamıştır.

Bu ülkeler küresel arzın büyük paylarını kontrol ettikleri için daha yüksek piyasa gücüne sahip olabilir ve ihracatı stratejik olarak yönetme konusunda daha güçlü teşviklere sahip olabilirler.

Veriler, önlem uygulayan ülkeler arasında stratejik motivasyonlar ve politika araçlarının belirgin şekilde farklılaştığını göstermektedir. Bu farklılıklar; güvenlik odaklı kontrollerden gelir elde etmeye ve yerli işleme kapasitesini teşvik etmeye kadar uzanmaktadır. Örneğin,

- Çin'in ihracat önlemleri, ulusal güvenlik ve çıkarları korumak, stratejik kaynakları muhafaza etmek ve uluslararası nükleer silahların yayılmasının önlenmesine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmek amacıyla uygulanan lisanslama gerekliliklerinden oluşmaktadır.
- Demokratik Kongo Cumhuriyeti, ağırlıklı olarak ihracat vergilerine dayanmaktadır; 2020'den bu yana uyguladığı 18 önlemin 12'sini ihracat vergileri oluşturmaktadır. Bunu üç ihracat yasağı, iki lisanslama gerekliliği ve bir ihracat kotası izlemektedir. Bu önlemler; gelir elde etme, yerli işleme faaliyetlerini teşvik etme ve 2025'te çok yıllık düşük seviyelere gerileyen kobalt fiyatları karşısında fiyat istikrarını sağlama gibi farklı amaçlara yöneliktir.
- Endonezya, aynı dönemde farklı araçların bir kombinasyonunu benimsemiştir; 2020'den bu yana beş ihracat yasağı ve yedi lisanslama gerekliliği uygulamaya koymuştur. Bu önlemler, yerli işleme faaliyetlerini desteklemek ve ihracatın izlenmesi ile kontrolünü güçlendirmek amacıyla tasarlanmıştır.

Başlıca CETM ithalatçıları, tedarik zinciri dayanıklılığını güçlendirmeye çalışmaktadır.

CETM arzının madencilik, işleme ve rafinasyon faaliyetlerinde az sayıda ülke tarafından yoğun biçimde kontrol edilmesi nedeniyle yoğunlaşma risklerine ilişkin endişeler artmıştır. Bu materyallere yönelik artan talep ortamında, Avrupa Birliği, Japonya ve ABD dâhil olmak üzere birçok büyük CETM ithalatçısı; tedarik zincirlerinin dayanıklılığını güçlendirmek amacıyla ithalat kaynaklarını çeşitlendirme, yerli kapasite geliştirme, geri dönüşümü artırma ve stratejik ortaklıklar kurma gibi stratejiler benimsemiştir.

Avrupa Birliği, son dönemdeki politikasını Kritik Ham Madde Yasası (Critical Raw Materials Act) ile şekillendirmiştir. Bu düzenleme, 2030 yılı için stratejik minerallerin yerli çıkarımı, işlenmesi ve geri dönüşümü konusunda sayısal hedefler belirlemektedir.

AB ayrıca dışa dönük angajmanını Stratejik Ortaklıklar aracılığıyla güçlendirmiş; bugüne kadar 15 anlaşma imzalamış ve bunların arasında üç en az gelişmiş ülke (LDC) de yer almıştır. Buna ek olarak, Küresel Geçit (Global Gateway) girişimi, ortak ülkelerde altyapı ve işleme projeleri için finansman mobilize etmeyi amaçlamaktadır.

2025 yılında ise Avrupa Yatırım Bankası (European Investment Bank), CETM'lere odaklanan yeni bir girişim benimsemiş ve Kritik Ham Madde Yasası hedeflerini desteklemek üzere yaklaşık 2 milyar avro finansman sağlamayı öngörmüştür.

Japonya'nın CETM stratejisi, 2022 tarihli Ekonomik Güvenlik Teşvik Yasası (Economic Security Promotion Act) çerçevesinde şekillendirilmekte ve Japan Organization for Metals and Energy Security gibi kurumlar tarafından yürütülmektedir.

Örneğin JOGMEC, madencilik ve rafinasyon dâhil olmak üzere değer zinciri genelindeki uygun CETM projelerinin maliyetlerinin %50'sine kadarını karşılayabilen sübvansiyonlar sunan bir programı yönetmektedir.

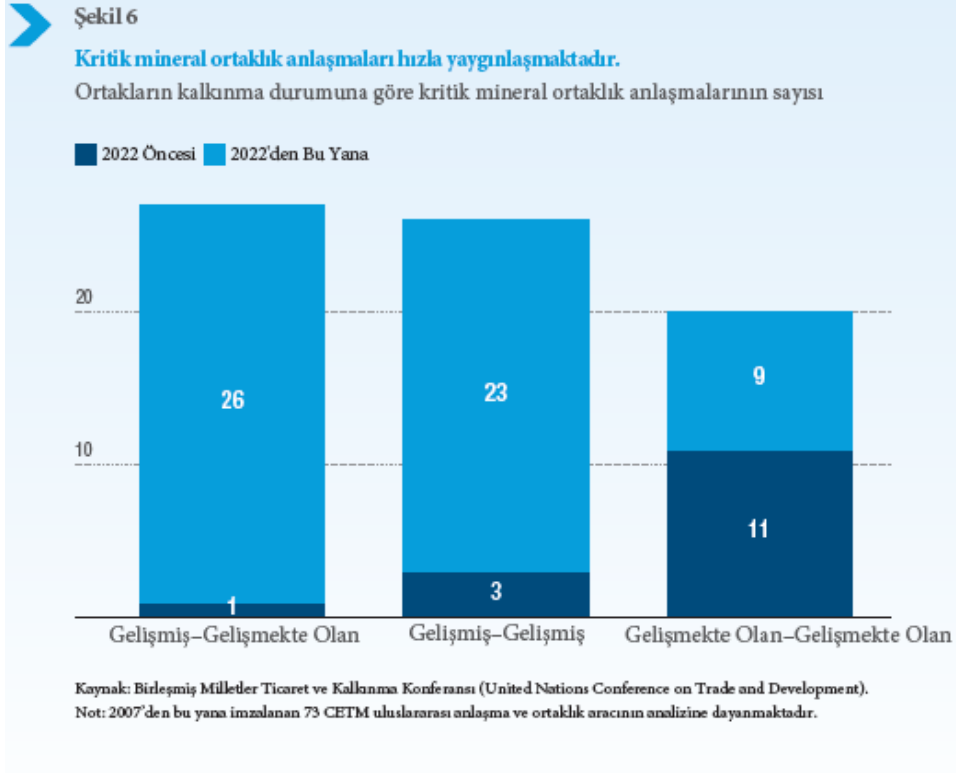
Ayrıca CETM stoklarının oluşturulmasına yönelik devlet desteği de bulunmaktadır. Bunun yanında Japonya; Angola, Demokratik Kongo Cumhuriyeti ve Namibya ile CETM odaklı anlaşmalar imzalayarak geleneksel tedarikçilere bağımlılığı azaltma ve tedarik kaynaklarını çeşitlendirme yönünde adımlar atmıştır.

ABD, CETM arz güvenliğine yönelik kapsamlı bir yaklaşım benimsemiştir; yerli madencilik ve rafinasyon sektörüne yönelik hisse yatırımları, krediler ve teşvikleri içeren politikalar uygulamaktadır. 2026 yılında başlatılan "Project Vault" adlı 12 milyar dolarlık kamu-özel stoklama girişimi bu yaklaşımın önemli bir bileşenidir. Uluslararası düzeyde ise ABD, CETM anlaşmaları ağını genişletmiş; Şubat 2026'daki bir bakanlar toplantısında Avrupa Komisyonu ve 54 ülke ile birlikte, bunların beşi en az gelişmiş ülke olmak üzere, 11 ikili çerçeve anlaşma imzalamıştır. Buna ek olarak ABD, CETM'ler için tarife ile desteklenen fiyat tabanlarını içeren tercihli bir ticaret bölgesi kurulmasını önermiştir. Nisan 2026'da ise ABD ve Avrupa Birliği, CETM'lere yönelik stratejik ortaklık hakkında bir Mutabakat Zaptı (MoU) ile iş birliğini daha da derinleştirmiştir.

Kritik mineraller alanındaki ortaklıklar hızla artmaktadır.

UNCTAD araştırmaları, 2022'den bu yana CETM alanındaki ikili ortaklık anlaşmalarının dünya genelinde hızla arttığını ve bunun bu alanın artan stratejik önemine yönelik büyüyen farkındalığı yansıttığını göstermektedir.

Bu genişleme sürecine az sayıda büyük ekonomi öncülük etmektedir. Avrupa Birliği, ABD, Hindistan, Kanada, Endonezya ve Japonya; farklı ülkelerle mineral anlaşmaları imzalayarak bu süreci yönlendirmektedir. Ortaklık ağlarında ülkeler arasında sınırlı örtüşme bulunması, farklı bölgelerde erişim ve etki sağlama yönünde geniş ve rekabetçi bir çabanın varlığına işaret etmektedir. UNCTAD tarafından analiz edilen 73 ortaklık anlaşmasının dağılımına göre; 27'si gelişmiş ve gelişmekte olan ülke arasında, 26'sı yalnızca gelişmiş ülkeler arasında ve 20'si yalnızca gelişmekte olan ülkeler arasında yapılmıştır (Şekil 6).

Son dönemdeki CETM ortaklık anlaşmaları, değer zinciri genelinde kapsamalarını genişletmektedir. Bu anlaşmaların birçoğu, kritik enerji dönüşümü minerallerine erişimi; keşif ve çıkarımdan başlayarak işleme, rafinasyon, kullanım ve geri dönüşüme kadar güvence altına almayı hedeflemektedir.

Bunu gerçekleştirmek için bu düzenlemeler, ticaret, sanayi ve yatırım politikası araçlarını bir arada kullanmaktadır. Genellikle ihracat önlemleri ve tercihli ticaret düzenlemeleri gibi ticaretle ilgili hükümler ile sübvansiyonlar, hibeler ve kamu finansmanı desteği gibi sanayi politikası araçlarını içermektedir. Bazı durumlarda ise koordineli fiyatlandırma mekanizmaları, alım (offtake) anlaşmaları, ihracat kredi destekleri ve yapılandırılmış tedarik taahhütleri de yer almakta; bu da hükümetlerin piyasaları şekillendirme ve istikrarlı erişimi güvence altına alma konusunda daha aktif bir rol üstlendiğini göstermektedir.

Bu geniş kapsamına rağmen, yukarı yönlü (upstream) faaliyetler hâlâ merkezi bir konumda yer almaktadır. Birçok anlaşmanın belirleyici özelliği, çıkarım faaliyetlerine güçlü vurgu yapmasıdır; bu da ham madde arzının güvence altına alınmasına verilen önceliği göstermektedir. Bununla birlikte, ülke gruplarına göre farklılıklar bulunmaktadır. Gelişmiş ekonomiler arasındaki anlaşmalar giderek işleme, rafinasyon ve üretim gibi orta ve aşağı yönlü aşamaları da kapsayacak şekilde genişlerken; gelişmekte olan ülkelerin yer aldığı anlaşmalar daha çok yukarı yönlü iş birliğine odaklanmakta ve katma değeri artıran düzenlemeler daha sınırlı kalmaktadır. Buna rağmen bazı istisnalar ortaya çıkmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri-Demokratik Kongo Cumhuriyeti-Zambiya girişimi, elektrikli araç batarya değer zincirlerini teşvik etmekte ve aşağı yönlü sanayi gelişimi için fırsatlar yaratmaktadır.

Bu anlaşmaların tasarımı da değişen politika yaklaşımlarını yansıtmaktadır; örneğin, ABD liderliğindeki ortaklıklar, pazarları istikrara kavuşturarak, politikaları koordine ederek ve baskın tedarikçilere bağımlılığı azaltarak ortaklar arasında güvenli ve çeşitlendirilmiş tedarik zincirleri oluşturmayı hedeflemektedir ve tercihli ticaret unsurları, "adil" veya "piyasa odaklı" koşullar gibi çeşitli ticaretle ilgili araçların yanı sıra bazı durumlarda fiyat koordinasyon çerçeveleri veya fiyat tabanları gibi ortaya çıkan mekanizmaları da içermektedir.

Bu araçlar genellikle geleneksel ticaret önlemlerinin ötesine geçmektedir; yalnızca piyasa erişimine odaklanmak yerine ticaret ve sanayi politikası özelliklerini birleştiren

hibrit düzenlemeler şeklinde işlemektedirler. Bu nedenle, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) kurallarıyla uyumlulukları—özellikle tarifeler, kotalar, sübvansiyonlar ve ayrımcılık yapmama ilkeleri açısından—bağlama bağlı olup birçok durumda henüz tam olarak test edilmemiştir. Ayrıca birçok hüküm hâlen çerçeve ya da koordinasyon aşamasındadır; ayrıntılı tasarım ve uygulama süreçleri gelişim aşamasında olduğundan nihai etkileri belirsizliğini korumaktadır.

Bu dinamikler önemli kalkınma ve sistemik sonuçlar doğurmaktadır. Kritik mineral açısından zengin gelişmekte olan ülkeler, çoğu zaman bireysel olarak müzakere yürüttüklerinden, değer zincirinin düşük katma değerli aşaması olan ham madde çıkarımına sıkışma riskiyle karşı karşıya kalmakta ve bu durum onların daha yüksek katma değerli segmentlerden pay almasını sınırlamaktadır. Bunu gidermek için bu ülkeler, daha çeşitlendirilmiş ve sürdürülebilir bir katılımı desteklemek amacıyla yerel işleme, teknoloji transferi ve beceri geliştirme konularında daha güçlü hükümler talep edebilirler.

Çok taraflı ticaret sistemiyle uyumun sağlanması büyük önem taşıyacaktır. Şeffaflığın, öngörülebilirliğin ve ayrımcılık yapmama ilkesinin korunması; küresel ticaret sisteminin rakip bloklara ayrışmasını önlemeye yardımcı olabilir ve enerji dönüşümüne etkin biçimde katkı sağlarken aynı zamanda dayanıklı ve kapsayıcı CETM piyasalarının gelişimini destekleyebilir.

Kritik mineraller ticaret politikası bir yol ayrımında: Parçalanmaya mı yoksa iş birliğine mi doğru?

CETM'leri çevreleyen ticaret politikası ortamı önemli bir dönüşüm geçirmektedir. Hem ihracatçı hem de ithalatçı ülkeler, daha geniş ekonomik, sanayi ve jeopolitik hedeflerine ulaşmak amacıyla ticaret politikasını giderek daha fazla stratejik bir araç olarak kullanmaktadır. Üretici ve tüketici ülkeler arasında imzalanan uluslararası CETM ortaklık anlaşmalarının artan kullanımı, piyasa dinamiklerini yeniden şekillendirmekte ve çoğu zaman maliyet verimliliğinden ziyade arz güvenliği, dayanıklılık ve stratejik uyumu önceliklendirmektedir. Aynı zamanda, yapay zekâ ve otomasyon, iş gereksinimlerini hızla değiştiriyor ancak eğitim sistemleri bu değişime ayak uyduramıyor. Sonuç olarak, birçok açık pozisyon, gereken becerilere sahip işçi bulunamadığı için doldurulamıyor.

Aynı zamanda, CETM'lere yönelik artan talep bu kaynaklara erişim konusundaki rekabeti de yoğunlaştırmaktadır. Bu bağlamda ticaret politikası, CETM'lerin küresel ekonomi içerisinde nerede, nasıl, hangi maliyetle ve kimin yararına üretileceğini, işleneceğini ve ticarete konu olacağını belirlemede giderek daha belirgin bir rol oynamaktadır.

Önemli CETM kaynaklarına sahip gelişmekte olan ülkeler açısından bu değişen ortam hem fırsatlar hem de riskler barındırmaktadır. Bir yandan, güçlü küresel talep; ihracat gelirlerinin artırılması, daha fazla doğrudan yabancı yatırım çekilmesi ve yapısal dönüşümü destekleyebilecek işleme ile imalat gibi aşağı yönlü faaliyetlerin geliştirilmesi için önemli fırsatlar sunmaktadır. Diğer yandan ülkelerin sınırlı yerel katma

değer yaratırken ham madde ihracatına devam ettiği geleneksel çıkarım odaklı ekonomik yapının pekişmesi riski de bulunmaktadır.

Bu tür anlaşmalar iyi niyetli amaçlarla oluşturulmuş olsa da giderek daha parçalı bir düzenleyici yapının ortaya çıkmasına katkıda bulunma riski taşımaktadır. Farklı anlaşmalarda yer alan çeşitli kuralların, standartların ve uygunluk kriterlerinin çoğalması; birbiriyle örtüşen ve zaman zaman tutarsızlık içeren karmaşık bir "spagetti kasesi" görünümünde düzenleyici yapı oluşturabilir. Bu durum, şirketler için işlem maliyetlerini istemeden artırabilir, uyum süreçlerini zorlaştırabilir ve yatırımcılar açısından belirsizlik yaratabilir. Bazı durumlarda ise farklı hükümler, tedarik zincirlerine katılım konusunda birbiriyle rekabet eden veya karşılıklı olarak dışlayıcı koşullar ortaya çıkarabilir; bu da sonuçta söz konusu girişimlerin teşvik etmeyi amaçladığı verimlilik ve dayanıklılığı zayıflatabilir.

CETM'lere yönelik rekabet yoğunlaştıkça, kritik mineral açısından zengin gelişmekte olan ülkeler giderek daha fazla ithalatçı ortakla diğerlerinin aleyhine uyum sağlamaya zorlanabilir. Bu tür zorunlu tercihler yalnızca bireysel ihracatçıların pazarlık gücünü zayıflatmakla kalmayabilir, aynı zamanda küresel CETM ticaretini birbiriyle rekabet eden bloklara ayırarak tüm taraflar için maliyetleri artırabilir ve verimliliği azaltabilir. Buna karşılık, daha koordineli ve çok taraflı bir yaklaşım bu sonucun önüne geçmeye yardımcı olabilir; gelişmekte olan ülkelerin birden fazla ortakla iş birliği yapabilme kapasitesini koruyabilir ve kritik mineral ticaretinin açık, rekabetçi ve hem kritik mineral açısından zengin gelişmekte olan ülkelerin kalkınma ihtiyaçlarını karşılayacak hem de herkes için uygun maliyetli ve zamanında bir enerji dönüşümünü destekleyecek şekilde sürdürülmesini sağlayabilir.